

NY MUSIK

i samarbete med
Borås konstmuseum

Peter Söderberg – luta

Leif Henrikson – viola da gamba

- Peter Hansen:** *Gryningssång* f. luta (1995) – uruppförande
- Lars Sandberg:** *Fem vita stycken* f. luta (1994)
- Lars Sandberg:** *Stavelser* f. gamba (1996) – uruppförande
- Lars Sandberg:** *Skuggor och Dagrar* (1993) version f. luta & gamba
- paus—
- Lars Ekström:** *Vision and Ashes* f. teorb (1996) – uruppförande
- Madeleine Isaksson:** *Lillmunkens flykt* f. gamba (1989)
- Christian Wolff:** *Snowdrop* (1970) version f. luta & gamba

Tisdag den 19 mars 1996 kl. 20.00

Museet, kulturhuset, Borås

I **Peter Hansens** (f. 1958) verklista tycks *Erinnerung* för trombon och piano (1993) markera något av en brytpunkt. Fram till dess utgick Hansen oftast från något slags kompositoriskt system, medan han senare arbetat mer uttalat intuitivt. – Jag konstruerar allt mindre, säger han, jag formar: ”För varje verk finns det en optimal lösning, den finns där redan i det obearbetade stenblocket, för att anspela på skulptörens arbete. Det gäller alltså att forma och omforma tills man tror sig ha funnit lösningen.” Kanske kan Hansens senare verk beskrivas som ett slags lapptäcken, till vilka han inte bara klipper till materialet utan också formar och färgar det själv. Men några collage rör det sig sannerligen inte om, tvärtom. Det samlade färgintrycket, balansen mellan helhet och detalj, är av central betydelse.

Sedan *Erinnerung* har Hansen fullbordat ytterligare tre verk – varav framgår att hans arbetsmetod, det ständiga utlyssnandet, är oerhört tidskrävande: *Kolofon* för blåsare, *Nephin* för stråkseptett samt det här uruppförda *Gryningssång* för luta om vilket han skriver:

”I likhet med de andra av mina senaste alster saknar mitt bidrag till kvällens konsert de numera så nödvändiga attributen: provokationen, politiska och naturvetenskapliga kopplingar, spekulativ ’musikintelligens’, genreöverskridande tendenser, hysteri m.m.

Den lilla Gryningssångens elegiska underton kan delvis tillskrivas en viss patetik i samband med en nära släktings bortgång hösten -94. Titeln kommer förmodligen – hos vissa andar – att väcka associationer till avskedet (*Aubade, Gesang der frühe...*) men denna tolkning bör ej tas för allvarligt. Gryningssång är tillägnad kvällens eminente exekutör och fullbordades den 5 januari 1995.”

Lars Sandberg (f. 1955) har under senare år alltmer kommit att ägna sig åt ett växelbruk mellan å ena sidan större, mer sammansatta verk, å den andra mindre stycken som ofta renodlar någon särskild aspekt, och som ofta fungerar som ett slags studier till de större. Till denna senare kategori hör samtliga här framförda verk.

Om *Fem vita stycken* (1994), som utgör något av ett enkelhetens *non plus ultra*, skriver Sandberg: ”I *Fem vita stycken* har jag försökt hitta rikedom i lutans begränsningar – det rör sig om en musik helt utan förtecken – ’vit’, total-diatonisk. De fem styckena är varianter av en och samma grundidé, där finns drag

av passacaglia (variationer över en basgång). *Fem vita stycken* liknar varandra, men får ändå, med små medel, vart och ett sin egen karaktär.”

Redan i titeln *Stavelser* (1996) ligger en antydning om en begränsning till det absolut nödvändiga. I detta verk för bas-violada gamba förekommer huvudsakligen tvåstaviga ”ord” med betoningen lång–kort, alla byggda på de minsta intervallen, liten eller stor sekund. Även om detta är en i grunden tonal musik finns här något av den speciella karaktär som är så typisk för tolvtonens melodiska tonfall.

Skuggor och Dagar (1993) koncipierades från början som ett verk för dels crotalspel dels enmanualig orgel. Med tanke på hur vitt skilda dessa klangkällor är kan man gott föreställa sig ytterligare en rad tänkbara instrumenteringar, en av dessa är alltså luta och gamba.

De sju satserna bygger på var sin centralton – d, e, c, f, g, a, h – vilket också är den tonföljd som utgör styckets cantus firmus och som spelas på låg volym, ”som ett eko”. Denna cantus firmus färgas kromatiskt och behandlas som ända upp till fyrstämmig kanon. Ungefär samma förfaringssätt utsätts den volymstarkare melodistämman för, som i sin grundform består av enbart tonerna d, c, e, f, h, c, a, g; alltså också här ett elementärt, diatoniskt material – en ”vit” musik som skuggas av kromatiken.

Lars Ekström (f. 1956) har studerat komposition vid Musikhögskolan i Stockholm samt senare även i Paris och för Franco Donatoni i Italien. Sedan fyra år är han lärare i komposition och instrumentation vid Musikhögskolan i Stockholm. Som tonsättare spänner han över ett brett spektrum, från opera till rock’n’roll. Han är även själv utövande musiker och spelar bl.a. luta till husbehov. I verk för särskilda musiker eller sammanhang låter han sig gärna styras av musikernas önskemål, vilket ofta, menar han, leder till en mer traditionell musik än den han annars komponerar, vilken han beskriver som betydligt mer extrem.

Vision and Ashes för teorb solo (1996) är komponerat på beställning av Rikskonserter och tillägnat Peter Söderberg. Verket består egentligen av tre satser, varav de två första nu uruppförs. Första satsen bygger på ett litet motiv lånat ur John Dowlands komposition *John Dowland's Galliard*. Andra satsen är en fri fantasi över ett ackord.

Madeleine Isaksson (f. 1956) har en lång bildningsgång med studier dels vid Musikhögskolan i Stockholm, dels för tonsättare som Xenakis och Andriessen. Sedan några år är hon bosatt utanför Paris, så att säga omplanterad i en helt annan mylla än den svenska.

”Madeleines musik rymmer alltid en inre dramatik, men har däremot ingen självklar riktning i vanlig bemärkelse. Den musikaliska tiden är promenaden genom de rum som hon skapat, musiken ligger och svävar eller rör sig upp och ned för att kanske avstanna. Tillstånden är hennes huvudintresse, man har ingenting för att söka varken narration eller ejakulation i hennes musik.” (Anders Jallén)

Lillmunkens flykt (*La fuite du moinillon*) för gamba solo är komponerat 1989 och har sju satser: *Suspendu*, *Sauvagement*, *Calme et suspendu du desir*, *Coulant*, *Gigue* (V–VI) och *Lente*.

Den avgörande brytpunkten i **Christian Wolffs** (f. 1934) skapande inträdde med verkserien *Tilbury* (1969). Den följdes direkt av *Snowdrop* ”för cembalo [och (eller) möjligtvis annat/andra instrument]”. I båda dessa verk måste interpreten välja mellan att läsa musiken i diskant- eller basklav. *Snowdrop* byggs upp enbart av skalfragment och enskilda uthållna toner. För varje sådant fragment respektive enskild ton gör alltså interpreten en läsning. I botten ligger, som oftast hos Wolff, en uttalad puls, men genom det fragmentiserade draget, som understryks av de mellanliggande pauserna, blir musiken aldrig motorisk. Snarare ger den intryck av ett glest grenverk.